

Haver-hi o no haver-hi (III)

Tots els exemples que vam aduir en el nostre comentari d'ahir de l'ús d'oracions relatives adjectives i substantives que depenen del verb haver impersonal —haver-hi— eren frases afirmatives. Cal veure, a més, com es comporten aquestes construccions quan són negatives.

Reprenem els exemples bàsics N'hi ha que s'ho creuen i Hi ha qui s'ho creu. Transformant-los en frases negatives obtenim el resultat següent: No n'hi ha que s'ho creguin i No hi ha qui s'ho cregui. Es que el podem considerar vàlid?

El primer, sembla evident que no. Si diem N'hi ha que s'ho creuen, tothom entèn perfectament que ens referim a unes persones inconcretes, a algú de qui no especifiquem categoria ni condició, és a dir, a una part qualsevol de la gent existent. En canvi, en una frase negativa com No n'hi ha que s'ho creguin hom té dret a esperar un antecedent del pronom en explícit i concret, esmentat abans. Caldria, si de cas, reforçar aquest pronom amb un substantiu com gent, persones, etc., amb què resultaria una d'aquestes construccions pleonàstiques tan típiques del llenguatge col·loquial: No n'hi ha, de gent que no s'ho cregui.

En canvi, No hi ha qui s'ho cregui pot semblar una construcció més viable i és cert que en trobem molts exemples en textos de bons autors, fins i tot en alguns dels que ens mereixen més confiança. Amb tot, al nostre entendre, no s'hauria d'admetre la seva bondat sense reserves. No ha estat mai una construcció popular i diríem que és una innovació més o menys recent, que té la seva manifestació més freqüent en frases com No hi ha qui ho entengui o No hi ha qui ho vulgui, usades en lloc de les tradicionals No hi ha ningú que ho entengui o No ho entén ningú, i No hi ha ningú que ho vulgui o No ho vol ningú. En l'oració Hi ha qui s'ho creu el relatiu qui té un valor partitiu: expressa la part —aquells que creuen allò— del conjunt de la gent existent. Si aquesta part no existeix, el sistema català sembla que més aviat refusa de donar-li expressió lingüística diferenciada, encara que sigui per negar-ne l'existència, i, en tot cas, opta preferentment per formular la negació per mitjà d'un mot no partitiu com ningú: No hi ha ningú que s'ho cregui o No s'ho creu ningú. Notem, d'altra banda, com No hi ha qui s'ho cregui rebutja el reforç de l'article definit que és normal que admeti el relatiu substantiu qui.

Si calia convertir en negativa una construcció com Hi ha qui no s'ho creu —de fet, el nostre exemple exacte d'ahir que ja conté una negació, el resultat que diem que considerem més vàlid, No hi ha ningú que no s'ho cregui, té la seva construcció equivalent, és clar, en S'ho creu tothom.

Albert Jané